

14.01.2021

VUOROVAIKUTUSMUISTIO

Ma403-35

Kuninkaankartanonsaari ja Vanhankaupunginkosken itähaara

Palautteet puistosuunnitelmaluonnoksesta 6148/1 (esillä 21.10. – 3.11.2020)

Tähän muistioon on kerätty tiivistelmä suunnittelun aikaisesta vuorovaikutuspalautteesta.

Kuninkaankartanonsaaren puistosuunnitelman lähtökohtana on Vanhankaupungin alueen aluesuunnitelma, jonka yleisten töiden lautakunta hyväksyi 24.5.2016. Maisemasuunnitteluun liittyviä kehitystarpeita on lisäksi esitetty Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostuksen vuonna 2018 valmistuneessa hankeselvityksessä.

Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostussuunnitelma VIO/6161 vuorovaikutettiin Kuninkaankartanonsaaren puistosuunnitelman yhteydessä. Suunnitelman lähtökohtana on kaupunginvaltuuston 11.3.2020 antama päätös Vanhankaupunginkosken padon purkamisesta. Siinä päätetään, että itähaaran nousuesteiden poistamisen suunnittelu ja toteuttaminen tulee tehdä mahdollisimman nopeasti. Suunnittelua on jatkettu vuonna 2018 valmistuneen Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostuksen hankeselvityksen pohjalta.

Tiedote puistosuunnittelun ja kosken kunnostussuunnittelun aloituksesta on lähetetty 1.7.2020 suunnittelualueeseen rajautuville kiinteistöille, Arabianranta-Toukola-Vanhakaupunki kulttuuri— ja kaupunginosayhdistys ry:lle sekä useille sidosryhmäjärjestöille ja –yhdistyksille.

Puistosuunnitelmaluonnos ja kunnostussuunnitelmaluonnos olivat esillä Helsingin kaupungin verkkosivulla osoitteessa www.hel.fi/suunnitelmat ja henkilökohtaista neuvontaa sekä apua aineistoon tutustumiseen oli mahdollista saada Kaupunkiympäristön asiakaspalvelusta 21.10. – 10.11.2014 välisenä aikana. Tiedote esillä olosta lähetettiin 7.10.2020 suunnittelualueeseen rajautuville kiinteistöille, Arabianranta-Toukola-Vanhakaupunki kulttuuri— ja kaupunginosayhdistys ry:lle sekä useille sidosryhmäjärjestöille ja –yhdistyksille.

Puistosuunnitelmaluonnokset ja kosken kunnostussuunnitelmaluonnokset esiteltiin Uutta Keski-Helsinkiä verkkotilaisuudessa, joka järjestettiin 28.10.2020 klo 17-19.30. Verkkotilaisuutta varten suunnitelmia oli mahdollista kommentoida etukäteen Kerrokantasi-kyselyssä. Helsingin Uutisten keskisessä ja koillisessa painoksessa julkaistiin ilmoitus suunnitelmien esittelystä ja Käpylä-lehdessä uutisoitiin suunnitelmien esittelystä. Uutta Keski-Helsinkiä-verkkotilaisuuteen osallistui enimmillään noin 260 asukasta. Lisäksi Vanhankaupunginkosken itähaaran

VUOROVAIKUTUSMUISTIO

kunnostussuunnitelmaa esiteltiin erillisessä paikan päällä järjestetyssä ulkotilaisuudessa, johon osallistui neljä henkilöä.

Kerro kantasi-kyselyssä tuli yksi palaute kunnostussuunnitelmasta. Verkkotilaisuudessa tuli neljä palautetta koskien kosken itähaaran kunnostussuunnitelmaa ja neljä palautetta koskien Kuninkaankartanonsaaren puistosuunnitelmaa.

Kosken itähaaran kunnostussuunnitelman ulkotilaisuudessa esitetyt palautteet pyydettiin toimittamaan sähköpostilla. Sähköpostilla saatiin yhteensä viisi palautetta.

Mahdolliset kommentit suunnitelmiin pyydettiin toimittamaan 10.11.2020 mennessä.

Puistosuunnitelmaluonnoksesta saadut palautteet:**Palaute**

Suunnitelmia kiitettiin ja mainittiin, että Kuninkaankartanonsaaren ja kosken suunnitelmat ovat kiinnostavia, sillä on huomioitu sekä luonto- että virkistysarvoja. Lähiluonnon merkitystä ja luonnon monimuotoisuutta korostettiin.

Palaute

Puistosuunnitelmia kehuttiin ihaniksi, mutta tuotiin esille, että kaupungin pitäisi keskittyä koulurakennusten laatuun ja koulumatkan turvallisuuteen.

Palaute:

Pysäköintipaikkojen vähyys koetaan ongelmana ja lähistöllä sijaitsevalla Katariina Saksilaisen kadun pysäköintialueella on pulaa pysäköintipaikoista ja villiä pysäköintiä.

Vastaus:

Kuninkaankartanonsaarelle ei voida osoittaa lisää pysäköintipaikkoja, sillä ne on määritetty asemakaavassa. Katariina Saksilaisen kadulle toteutetaan lisää pysäköintipaikkoja ja pysäköintialuetta selkeytetään muun muassa reunakivillä, joka tulee hillitsemään villiä pysäköintiä.

Palaute:

Puistosuunnitelmassa esitetyt nurmialueelle suunnitellut niittyalueet herättivät kritiikkiä. Niittyjen odotetaan vähentävän hanhien oleskelua niiden lähetyvillä. Palautteen antajan mielestä hanhet eivät ole ongelma ja puistot kuuluvat ihmisten lisäksi myös eläimille.

Vastaus:

Kaikkia nurmialueita ei tulla muuttamaan niityiksi. Niittyjen ympäröimillä pienemmillä nurmialueilla halutaan, että alueella olisi hanhien jätöksettömiä paikkoja esim. piknikkejä varten. Niityt myös lisäävät luonnon monimuotoisuutta ja niillä on maisemallinen vaikutus.

VUOROVAIKUTUSMUISTIO

Kunnostussuunnitelmaluonnoksesta saadut palautteet:**Palaute**

Useassa palautteessa esitettiin Vanhankaupunginkosken länsihaaran padon purkamista, jotta kalojen nouseminen Vanhankaupunginkoskesta Vantaanjokeen voidaan varmistaa.

Vastaus

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 11.3.2020, että Helsingin kaupunkiympäristön toimiala jatkaa itähaaran noususteiden poistamisen suunnittelua ja toteuttaa ne mahdollisimman nopeasti. Päätöksessä todetaan, että samalla selvitetään voidaanko patoa avata ilman, että rakennetun ympäristön suojeluarvot menetetään. Näiden lisäselvitysten tekeminen voidaan ajoittaa samaan aikaan kuin Itähaaran kunnostuksen vaikutuksia seurataan.

Palaute

Suunnitelmassa kannattaisi hyödyntää ns. ”Teslan venttiili”-tyyppistä ratkaisua, jolla veden virtausnopeutta saataisiin rauhoitettua ja kalojen nousu helpottuisi.

Vastaus

Tavoitteena on luonnonmukainen ratkaisu ja louhinnan minimointi, joten kyseinen ratkaisu ei ole tässä kohteessa mahdollinen. Nykyisellä suunnitteluratkaisulla saadaan rauhoitettua virtausnopeutta riittävästi.

Palaute, Helsingin luonnosuojeluyhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliitto

Suunnitelmat ovat kannatettavia. Kunnostettavan osuuden yläosan kivikasat pitää levittää uomaan koko leveydeltään tarjoamaan suojaa lohikalojen poikasille. Myös kutusoraikoita on syytä rakentaa kivien lomaan karkealla luonnosoralla. Itähaaraan louhittavaan syvempään uomanosaan pitää sijoittaa isoja kiviä ja lohikareita toisiinsa kiinnittyneinä, jotta myös sioilla on oikeasti paremmat edellytykset päästä jyrkemmän osuuden yläpuoliseen vesistöön. Länsihaaran padon purkaminen tulee selvittää kunnostuksen jälkeen.

Vastaus

Kutusoraa tullaan sijoittamaan Viikintien siltipilarin alapuolelle saarien väliin, jossa sora voi virtauksen puolesta pysyä paikallaan. Syvempään louhittavaan uomanosaan tullaan asettamaan kiviä virtauskynnyksiksi. Saaria ei tulla poistamaan, sillä ne tarjoavat suojaa kaloille, linnuille ja muille vesielioille ja niissä kasvavat puut ja pensaat varjostavat vesistöä ja niillä on maisemallinen merkitys. Saarten kautta kulkee myös todennäköinen liito-oravan liikkumisreitti.

Palaute, Virtavesien hoityhdistys Virho ry

Länsihaaran pato tulee purkaa ja sinne tulee rakentaa toimiva uoma kalojen liikkumista ajatellen. Kalat tulevat kärsimään itähaaran kunnostuksen jälkeenkin patoa päin hyppiessään ja padolta pudotessaan. Virtaus itähaarassa lisääntyy, mutta ei riittävästi. Siian nousun mahdollistamista ei suunnitelmalla voida varmistaa. Rakennustyön ajankohta ei ole tarkasti selvillä ja työ pitäisi toteuttaa siten, että siitä on kaloille mahdollisimman vähän haittaa. Edellisen vuosina 1999 ja 2000 tehdyn kosken kunnostuksen yhteydessä itähaaran yläosalle rakennettiin kivikasoja, joista varsinkin ylin rajoittaa veden virtausta itähaaraan ja ylin kivikasa tulisi poistaa.

VUOROVAIKUTUSMUISTIO

Vastaus

Itähaaran virtaamaa on suunnittelussa saatu lisättyä huomattavasti luonnosvaiheen jälkeen. Virtaus itähaarassa tulee kasvamaan nykytilanteesta merkittävästi ja virtaamapasiteetti itähaarassa kaksinkertaistuu. Tällä hetkellä vesi virtaa pelkän itähaaran kautta noin 80 päivänä vuodessa, mutta kunnostuksen jälkeen noin 220 päivänä vuodessa. Muina päivinä, kun vesi virtaa myös länsihaaran padon kautta, on itähaaran virtaama huomattavasti suurempi ja tämä houkuttelee kaloja käyttämään itähaaraa nousureittinä.

Siian nousua ei voida varmistaa, mutta varautumalla tähän helpotetaan myös muiden kalojen nousua Vantaanjokeen. Syvempään louhittavaan uomanosaan tullaan asettamaan kiviä virtauskynnyksiksi. Virtausmallinnusten mukaan edellisessä kunnostuksessa uomaan rakennetut kivikasat eivät juurikaan vaikuta itähaaran virtaamaan vaan virtaaman määrittää Viikintien sillan alapuolella oleva kalliopaljastuma. Kosken kunnostus vaatii vesiluvan ja Natura-arvioinnin. Näiden laatimisen yhteydessä selvitetään keinot, joilla rakennustyön haitat kaloille ja ympäristölle pyritään minimoimaan.

Palaute, Suomen melonta ja soutuliitto

Kalliopaljastuman kohdalla oleva kalojen nousureitin suora osuus on suora ja kapea ja kajakki ei mahdu kääntymään ja aiheuttaa kiilautumisvaaran. Seinämät ovat jyrkät ja vaikeuttaa koskesta nousemista, jos kajakki kaatuu. Koski on esteettisesti keinotekoisena näköinen. Kalastuslaituri ja kalastus on ongelma, sillä kalastajien siimoja voi olla mahdoton väistää. Palautteessa vaihtoehdoksi esitetään lisää mutkittelua niskan saarten kohdalle sekä mutkia kalliopaljastuman kohdalle, joka vähentäisi louhimissyvyyttä kalliopaljastuman kohdalla. Louhittavan uoman luiskakaltevutusta tulisi loiventaa ja kalojen asentokuoppien kohdalle tulisi tehdä levennyksiä mm. pelastautumista ajatellen. Kanoottin lasku- ja maihinnousupaikkoja toivotaan kosken ylä- ja alapuolelle. Toivotaan pysäköintipaikkaa, pukusuojaa, WC:tä ja kaiteita kosken rannalle koskimelontatapahtumien katsojia varten.

Vastaus

Kunnostussuunnitelma laaditaan Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksen pohjalta ja siinä parannetaan kalojen nousuedellytyksiä, joka on suunnitelman ensisijainen tavoite. Kalliopaljastuman alueella kosken nousu-uoman ja kosken virtaamapasiteettia kasvattavan sivu-uoman seinämiä tullaan loiventamaan toiselta puolelta noin kaltevuuteen 1:1. Lisäksi uomaa tullaan leventämään. Kalojen asentokuoppia tullaan suurentamaan. Kalastusta suunniteltujen laitureiden kohdalla on tälläkin hetkellä eikä toimintaa ole syytä rajoittaa. Kosken yläpäässä sijaitsevia saaria ei tulla poistamaan, sillä ne tarjoavat suojaa kaloille ja muille vesieläimille ja niissä kasvavat puut ja pensaat varjostavat vesistöä ja niillä on myös maisemallinen merkitys. Kalliopaljastuman kohdalle ei tulla toteuttamaan mutkittelua, sillä mutkitteleva uoma luiskakaltevuuksineen ei jättäisi juuri lainkaan luonnonpintaista kalliota koskialueelle. Kunnostussuunnitelma on rakennussuunnitelma, joka rajoittuu koskialueelle eikä siinä puututa kosken ulkopuolisiin toimintoihin.